

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
 Pentru România și strălăutate:
 Pe un an . . . 40.— franci.
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

REDACTIA
 și ADMINISTRATIA
 Strada Zrinyi Nrul 1/a

INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.

Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.

Manuscriptele nu se în-
 napoiază.

ROMÂNUL

Războiul popoarelor.

— Chestiunea privită din punct de vedere economic și financiar. —

Arad, 2 Decemvrie.

Războiul e un rău care desonorează neamul omenesc; el aducea în trecut holeră, ciumă și foamete. Ți-e iertat să-l faci, fără voință, la cea din urmă trebuință, pentru a respinge violența unui dușman.

Asupra acestui subiect, d. Paul Leroy-Beaulieu, cunoscutul economist, a făcut o comunicare Academiei de științe morale și politice, după cererea dlui Stourm, secretarul perpetuu al acestui mare corp de învățați. D. Leroy-Beaulieu, în ședința dela 3 Octomvrie a. c., s'a ocupat de prima parte a subiectului: *Chestiunile economice*, și altă comunicare va face aceleiaș Academii, în altă ședință, relativă la chestiunile financiare privind războiul.

Dela început, d. Lorey-Beaulieu a declarat că războiul din 1914 nu s'a mai văzut în istoria lumii. Pentru a ne face să înțelegem aceasta dă câteva cifre absolut trebuitoare.

Populațiunea întregă a pământului, zice dsa, se prețuește la 1.700 milioane (un miliard 700 milioane) ființe omenesci. Apoi arată proporția neamului omenesc care formează națiunile intrate în război.

Primul grup de națiuni beligerante, al triplei-înțelegeri, și al aderenților săi, reprezintă o populațiune de 321,459,000, acestea: Rusia: 171,059,000; Franța 39,601,000; Belgia 7,428,000; Anglita 45 milioane 370,000; Serbia 4,500,000; Muntenegru 516 mii; Japonia 52,985,000 locuitori. Total, în primul grup al beligeranților 7 națiuni cu 321,459,000 ființe omenesci.

Al doilea grup de beligeranți îl formează două împărății: Germania și Austro-Ungaria. Germania cu 66,500,000 și Austro-Ungaria cu 49,437,000 locuitori; total pentru al doilea grup al beligeranților. 115 milioane 937,000 ființe omenesci.

Populațiunile ambelor grupe de beligeranți adunate la un loc: 321 milioane, de o parte, 116 milioane de alta, dau împreună 437 milioane suflete, mai mult ca un sfert din populația totală a globului.

Dar nu e totul; în afară de acestea, trebuie să ținem socoteală de alții care iau parte la război: posesiunile Franței în Africa de miază - noapte împreună cu Marocul, 12,000,000; marile colonii britanice autonome (Canada, Australia, Noua-Zelandă, Africa de miazăzi), 25,000,000. Indiile-Britanice 320 milioane; diferite colonii ale europenilor cu deosebire cele din Africa care procură soldați: 60,000,000; total 417 milioane.

Adunând acest al treilea grup cu cele două dintâi, avem un total de 854 milioane de ființe omenesci cari în oarecare măsură iau parte la războiul din prezent: jumătate din neamul omenesc, chiar mai mult ceva ca jumătate.

Dacă ținem socoteală de țările neutre cari nu iau parte la război, dar care sunt silit să adune și să mobilizeze trupe pentru a priveghia întâmplările, care nu se știe încă sigur ce au să aducă anume: Italia, 35 milioane; România, 7,500,000; Elveția, 3 milioane 700,000; Olanda, 5,800,000; avem al patrulea grup de 52 milioane suflete din țări, cari fără să ia parte la război, se înarmează totuș; astfel ajungem la 906 milioane de suflete adică la mai mult ca jumătate din neamul o-

menesc, care e de 1 miliard 700 de milioane și care, în acest război, are interese de primul ordin.

Să ne ținem numai de beligeranții direcți: Serviciul obligatoriu în marile țări beligerante s'a întins dela 20—48 ani (Franța). Ținând socoteală de acest fapt zeci de milioane de oameni vor fi combatanți.

Disproporția numărului între Germania și Franța, considerând populația ambelor țări, este de 65%. Dar nu cifrele actuale trebuie să le asemănăm. Pentru că nu seiau în armată decât oameni mai mari ca 20ani, trebuie deci să asemănăm populația Germaniei cu a Franței de acum 20 ani.

Prin urmare, depărțara între forțele pu-se în luptă de cele două țări este de 35%, ceva mai mult ca a trei-parte.

Citează războiul din Paraguay cu Brazilia și Republica Argentina de acum vre-o 50 ani, care a durat mai mulți ani și aproape a nimicit populațiunea bărbătească, tânără și de vârstă mijlocie. Cează cele două războaie balcanice, întâmate acum de curând, arătând că statele beligerante și în special Serbia, au avut s' arme 12—13% din populațiune. Și, ba't pe experiență, ajunge la încheierea că, și sub arme toată populațiunea bărbătească tânără și cu vârsta mijlocie, războiul e osibil și poate dura mai mult timp.

Dar națiune pentru lucrările producătoare, șiită de ajutorul întregii populații bărbătești tânără și de vârstă mijlocie (18—48 an) cum va putea să se susțină? Problema își găsește deslegare în practică.

Lucrările absolut trebuitoare în agricultur și industrie se fac cu restul oamenilor.

Eroii neamului ..

...Goarnea cântară,
 Tobele sunară,
 Și din sat în sat
 Oștile-au plecat...

Tot cântând de jale,
 Tot cântând de dor
 Au plecat la vale
 Fiii codrilor!...

Lumea se mira
 Căci ea nu credea,
 Mândrul Păunas
 Aprigul ostas
 Tot jucând
 Cântând

Să alerge când:
 ...Goarnea cântară
 Tobele sunară!...

Și porniră 'n zare
 Tot în grabnic pas,
 Că dinspre hotare
 S'auzia un glas
 Glas de vitejii
 Și de grea urgil...

Iar în urma lor

Craul codrilor

Mi se jeluia

Mi se tânguia

Și hotar n'afia

Pentru jalea sa:

„— C'or peri,

Muri

Și n'or mai veni

Casa să-și mai vadă,

Boli din ogradă

Cari îi aculta

Jalea ce-l muncea,

Când cu el ara!...

Și că 'n urma lor

V'om plânge de dor

— Jalea morților,

S'a nevoilor...!”

— Ne 'nchinăm smeriți

Fraților iubiți,

Ce luptând dreptatea

Nesocotind moartea

Cu dor repausară

Pentru neam și țară!

—Pentru țara lor

Țara codrilor,

Unde se născură,

Unde ei avură

Mult de năcăjlit,

Mult de suferit...

— Pentru neamul lor

Neam strălucitor,

Ce a dat în lume

Cinste și renume!

...Și ca, lor de-acuma

Pentru totdeauna

Partea să le fie:

Dreaptă omenie!

Iar ei cum mureau

Astfel ne grăiau:

„— Voi să nu ne plângeți,

Voi să nu vă frângeți

Că perirăm noi

În cel greu război!

Ci în nopți tăcute

Cu drag petrecute,

Celor mai iubiți

Voi să povestiți:

Că și noi trăirăm

Și că ne lubirăm —

S'apol cu amar

Colo la hotar,

Intr'un greu război

Mulți cădeau din noi!

Adolescenții, copiii, bătrânii, femeile cu deosebire, înlocuiesc în parte oamenii în lucrări, viața nu se suspendă. În Franța, s'au cuiesc viile deși toți oamenii dela 20—48 ani și mai mult se găsesc sub arme și vitele au fost rechiziționate.

Se caută totuși mijloace și se găsesc pentru producerea lucrurilor de hrană, lucrările se întind într'un timp mai lung.

Dacă popoarele din Balcani au putut răbda, fără a se supune jugului, un război îndelungat, popoarele cu civilizațiune mai înaintată vor putea asemenea, căci dacă nu duc atâta la greu, au mai multe rezerve, pot recurge să aducă alimente (bucate) și din afară.

Comerțul din afară poate fi restrâns în timpul războiului, dar nu e suprimat cu totul mai ales pentru popoarele cu mări libere pentru de.

Germania care e blocată (impresurată) și care nu produce decât trei sferturi din hrana populației ei, căreia, deosebit de aceasta, îi lipsește uele produse speciale armatei, — cuprul, nichelul, chiar fierul, petrolul, cauciucul, bumbacul, șa etc., va fi mult mai jenată și va suferi. Că timpul, zice d. Beaulieu, se va slăbi și se va slei. Însă elementele militare preponderază totdeauna.

Trebue să ne amintim Franța blocată (impresurată) pe timpul războaielor revoluțiunii și imperiului, plățind zahărul cu 20 lei kgr., lipsindu-i praful de pușcă, etc. A fost o piedică, dar nu lipsă absolută.

În timp de război, întregul populațiunii, chiar clasele avute, duc trebuințele lor la minimum.

Și problema constă mult mai puțin de a găsi brațe pentru industrie al căror personal a fost mobilizat, decât de a găsi ocupațiuni pentru personalul care rămâne, în reducerea universală a trebuințelor.

În ce privește aprovizionarea beligeranților blocați (impresurați) ținem socoteală că ei au vecini neutri ai căror locuitori au mare interes să înlesnească această aprovizionare și, de altă parte, beligeranții adversi sunt și-

nuți, din considerațiuni politice, să sprijinească într'u câțva statele neutre.

Spre exemplu, în ceasul acesta Germania e o națiune blocată. Dar ea are vecini diferite state neutre. Lăsând la o parte Italia și România a căror neutralitate poate înceta, ea mai are Elveția, vecin neutru la sud și Olanda la nord și statele scandinave (Suedia, Norvegia și Danemarca). E cu neputință să nu se importe din aceste state neutre.

Blocul ar fi închis ermetic dacă armatele triplei înțelegeri ar fi ocupat toate frontierele de uscat ale Olandei, și dacă, de altă parte, nimicind cu totul flota germană, flota britanică putea să stabilească încrucșări metodice în Baltica. Aceasta va fi în vre-o două luni.

Din aceste observațiuni ale d-lui Paul Leroy-Beaulieu, reese că nu e nici o piedică economică sau fizică ca resbelul să nu se poată prelungi.

Dacă luptele decisive nu-i pun capăt, mai curînd, putem crede într'un război de 6—7 luni, poate mai mult. Putem ține socoteală de factorul fizic și moral, destul de însemnat; dacă un popor își face o idee prea înaltă de meritul lui, încât nimeni nu i-o poate scoate din cap, mai multe luni încearcă pierderi neîntrerupte și n'are isbânzi, el se demoralizează și poate depune armele înainte de a fi sleit economic și fizic. Sleirea lui economică apasă mult asupra națiunii impresurate și adaugă apunerea orizontului ei. D. Leroy-Beaulieu crede că, din punctul de vedere al forțelor respective și al putinței de a le reînoi, toți sortii par a fi de partea triplei-înțelegeri. (Vom vedea. N. Red.).

Eroii noștri căzuți pe câmpul de luptă.

Dăm mai la vale o întreagă listă dureroasă despre acei neprețuiți frați ai noștri cari au murit moarte de eroi pe câmpul de război.

† Locotenent Iustin Hossu.

Ni se scrie: ... Chiar în momentul acesta primesc știrea, că sârmanul prieten locotenent lu-

se scalde, că nu putea suferi căldura și fără multă vorbă se și duse într'o gărlă, și nu știu ce-a făcut și ce-a dres, că a picat și s'a înecat.

Când a venit țiganul a doua zi dela târg, iacă că-i iese popa satului înainte, ca să-i spuie ce s'a întâmplat și l'a luat și el cum a gândit mai bine... pe departe, ca să nu-l isbească pe țigan jalea așa de rău, și între altele îi zise:

— „Să nu te mâhnești, iu'e, dacă vei auzi că mai mult n'ai femeie... că ți-a luat-o Dumnezeu...”

— „Cine?... cine?... Dumnezeu s'o fi luat părintele?”... întrebă el cu nerăbdare.

— „Apoi dă... vezi bine... căci era bună gospodină și de treabă femeie...”

— „Aoleo... săracu de mine... d'apoi ce i-au plesnit în cap!... Rău a făcut părintele, că a luat-o, că și-a găsit beleaua cu ea și o să strice numai pe ceilalți din cer...”

(Cernăuți.)

Orest Pașcanu.

Fabulă.

Măgarul, poezia și paserile.

Un măgar crezu că-i poet și începu a face poezii. Sfârșind o poezie, chemă paserile la un loc, ca să le-o cetească. Însă nici o sfârși de tot, și acestea ciripind sburură de lângă el. Atunci măgarul luă poezia, o cetti încă odată cu atențiune și dând din cap, zise:

„Bre!... au avut dreptate paserile, că au sburat!...”

Învățătură: „Cunoaște-ți singur greșelele...”

(Cernăuți.)

Orest Pașcanu.

stin Hossu, distins de curînd pentru vitejie și ridicat „extratur” la rangul de căpitan, în 13 Noemvrie n. lovit de un glonț dușman și-a dat sufletul în mâinile Creatorului.

Sârmanul meu frate (e vorba de căpitan A. P. — N. Red.), cu ce inimă zdrobită a înmormântat pe al doilea bun prieten, ofițer vrednic distins și bun român. — V. P.

† Iuliu Luțai.

Iuliu Luțai, dirigentul filialei din Detta, a institutului „Timișana” din Timișoara a murit moarte de erou pe câmpul de război din Serbia.

† Căpitanul Petru Ionescu

Petru Ionescu, distinsul căpitan ces. și reg. dela regimentul 82 de infanterie, despre a cărui distincție p. i. pentru vitejia dovedită pe câmpul de luptă în fața dușmanului, am adus deunăzi știre, a încetat din viață în 15 l. c. în sanatoriu Pajor din Budapesta, unde a fost adus grav rănit din Galiția.

Defunctul, om tinăr abia de 35 ani, — scrie „Drapelul” — este fiu de grănicer dela noi, din comuna Rusca, unde i s'au adus rămășițele pămintesti spre a dormi somnul de veci în pămîntul iubit al strămoșilor săi. Absolvase Academia militară ca prim-eminent și și-a păstrat cu simțenie simțemintele sale curat românești. În Viena unde a fost mai mult timp în garnizoană, era unul din cei mai apreciați ofițeri ai coloniei române. A luptat cu vitejie și a murit moarte de erou.

† Cadetul i. r. Gregoriu Boca.

Primum următorul jalnic anunț:

Cu sufletul copleșit de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor și pietenilor, că murit iubitul nostru frate, cumnat și unchiu, Gregoriu Boca, dirigentul filialei din Caiatul mic al institutului de credit și economii „Tiblesana” și cadet în rezervă al reg. c. și r. 63 de inf. în etate de 28 de ani a căzut lovit de mitraliere pe câmpul de luptă dela Grodek (Galiția) în 8 Sept. a. c. și a fost înmormântat pe timp provizor la 10 Sept. a. c. în Lubien Wk.

Pompei Boca, Dr. Ioan Boca, Valentin Boca, Vasile Boca frați: Vica Dr. Boca, Maria Boca cumnate: Elvira Boca și Lucia Boca nepoate. Un anunț despre moartea regretatului Gregoriu Boca a lansat și institutul „Tiblesana”.

† Dr. Iuliu Marcu.

Candidatul de avocat, Dr. Iuliu Marcu, murit fiu al d-lui I. Marcu, primarul Bocsei, a încetat din viață după scurte suferințe, în 9/22 Noemvrie a. c. în anul al 34-lea al tinerei sale vieți, în Viena, unde răposatul își făcea datoriile de ostas în arsenalul armatei. Rămășițele pămintesti au fost transportate din spitalul central militar din Viena, la Rocsa-montană, unde au fost depuse în cavoul familiar din cimiterul ortodox român Sâmbătă în 15/28 Noemvrie.

Maximilian Bendorfean,

invățător gr. or. în comuna Danes, în etate de 25 ani, a funcționat ca inv. 4 ani, căsătorit de 11 luni, înbolnăvindu-se pe câmpul de luptă din Galiția, a încetat din viață în spitalul din Miskolcz. Prin inima sa bună, dragostea de neam și zelul față de școală a fost iubit de toți, așa că plângem pierderea lui. — P. E. C.

† Horațiu Deac.

Fostul profesor la preparandia din Gherla Horațiu Deac, a murit moarte de erou în 2 Noemvrie a. c. pe câmpul de luptă dela Jankov (în Galiția). — A. S. M.

Să le fie somnul lin!

Mulți dacă pica
Nu se mai scula!...
— S'au murit eroi
Cu gândul la voi!!...

Codrule mărit,
Frate precinstit —
Ce te amărăști?...
Ce te jeluiești?...

Valeriu Bora.

Și-a găsit beleaua...

(Auzită din popor).

Un biet țigan se însurase, ca să aibă și el un căpătâi și să găsească și el un borș cald, când va veni ostenit de'a muncă acasă și să nu umble rupt... „să-mi fac traiul mai ușor și viața mai plăcută...” zise el, dând fudul din plete... Însă săracul dăduse de o pacoste, căci femeia lui nu știa să lucre nimica, ci era proastă și rea, de era să fugă bietul țigan din casă. Deci ce să facă?... O lasă în voia ei. Striga ea, o lasă să strige. Ocărea ea... o lasă să ocărească, gândind poate tot o fi odată mai bine... Aș!... de unde? Pe zi ce mergea tot mai rău era, nu-l lasă să-și vadă de treabă, și dacă uneori începu și el a lua sprijinul cociorvei... na, apoi să fi văzut-o! Scula pe toți vecinii în picioare.

Intr'o zi însă plecă țiganul la târg, ca să vândă niște hârburi. Era vară. O căldură ne mai pomenită simțiai pe afară. Ei!... și ce-i plesnește deodată femeii țiganului în cap? Să

Mesajul tronului român.

Sâmbătă s'a deschis — după cum am anunțat deja — cu solemnitatea obișnuită sesiune corporilor legiuitoare române.

Pe străzi era o foarte mare mulțime de lume. Drapelele tricolore fluturau la toate edificiile. La orele 12 fără un sfert cortegiul a pornit dela palatul regal. În frunte se afla trăsura prefectului poliției, apoi un escadron de escortă regală, trăsura în care se aflau M. S. regele, A. S. R. principele Carol. Un alt escadron de escortă încheiea cortegiul, care a parcurs cale

Victoriei, str. Carol și bulevardul Maria până la cameră. Pe tot parcursul, mulțimea saluta respectuos pe suveran și pe principele moștenitor.

La orele 11 a. m. s'a oficiat la mitropolie un serviciu divin de către I. P. S. S. mitropolitul-primat asistat de P. S. S. arhiepiscopul Ploesteanu și de clerul mitropolitan. Au asistat d-nii miniștri, deputații și senatorii, ofițerii superiori și înalții demnitari ai statului.

După terminarea slujbei, asistenții au trecut în sala de ședințe a palatului adunării deputaților. În cameră lume multă. Opoziția este de față. Tribunele sunt arhipline. Toți miniștrii străini ocupă loja diplomatică.

La orele 12 precis, directorul camerei anunță pe M. S. regele **Ferdinand**.

Suveranul este primit cu salve de aplauze. M. S. regele a dat cetire următorului mesaj:

*Domnilor senatori,
Domnilor deputați,*

Deschizând pentru prima oară sesiunea ordinară a corpurilor legiuitoare, gândul Meu se îndreaptă către iubitul Meu Unchiu, a cărui încetare din viață o plângem cu toții.

Prin înțelepciunea, prin virtuțile, prin munca Lui neobosită, închinată toată numai binelui obștesc, regele Carol a înscris în istoria neamului nostru una din paginile cele mai glorioase.

În timp de război El a dus viteza noastră oștire la izbândă, iar în timp de pace El a veghiat neobosit și a călăuzit întreaga dezvoltare a statului, ce ne-a îngăduit ca în mai puțin de o jumătate de secol, sub binecuvântata Lui domnie, să întemeiem un regat care pășeste cu încredere spre îndeplinirea ursitei sale.

Simțim astăzi cu atât mai dureros pierderea acestui mare Rege, cu cât situația internațională prezintă o neobișnuită gravitate.

Ca să putem trece aceste vremuri grele, avem neapărată nevoie de concursul sincer și de patriotismul luminat al tuturor forțelor națiunii, precum și de unirea sufletescă a tuturor.

*Domnilor senatori,
Domnilor deputați,*

Sunt convins că, pătrunși de însemnătatea situației actuale, nu veți pregeți să dați guvernului Meu tot sprijinul cuvenit, ca el să poată aduce la îndeplinire diferitele proiecte de legi cerute de împrejurări, sau menite să îndeplinească trebuințele armatei, pe care națiunea întreagă o înconjoară cu dragoste și încredere.

*Domnilor senatori,
Domnilor deputați,*

Înalt către Cel Atot Puternic rugile Mele ca să binecuvinteze lucrările Domniilor Voastre și să ocrotească scumpa noastră patrie.

Sesiunea ordinară a corpurilor legiuitoare este deschisă.

FERDINAND.

(Urmează iscăliturile d-lor miniștri.)

Aplauze entuziaste au subliniat pasagiile mesajului. În special a fost aplaudat pasajul privitor la îndeplinirea trebuințelor armatei.

După citirea mesajului d. prim-ministru a declarat deschisă sesiunea ordinară a corpurilor legiuitoare.

Situația strategică a Rusiei pe Marea Neagră.

De vreme ce în războiul dintre Rusia și Turcia, avem operațiuni de flote pe Marea Neagră, e de o deosebită importanță pentru urmărirea acestor operațiuni, să cunoaștem tăria flotelor și fortificațiile coastelor.

Flota rusească a Mării Negre consistă astăzi din 5 corăbii de linie, 2 crucișătoare cuirasate, 5 crucișătoare necuirasate, 17 distrugătoare de torpiloare, 17 torpiloare și 5 submarine.

Cât privește starea coastelor, Rusia posedă pe coasta europeană numai trei porturi pentru corăbii adânci: Odessa, Teodosia și Sevastopol, dintre care cel din urmă, cunoscut din asediul dela 1854-55 din partea aliaților Turci, Englezi și Francezi, este tare fortificat și servește ca baza de operațiuni pentru flota rusească.

Teodosia, care a fost bombardată zilele trecute de un crucișător turcesc, se află ca la 100 km. dela intrarea Mării de Azov, pe coasta sudostică a peninsulei Crimee. La intrarea în Marea de Azov se află portul de comerț Kerç, cu vechea fortăreață Jescikale, situată la 12 km. mai spre Ost și noua fortăreață Paul, situată la 3 km. spre Sudost.

Ca fortificații de coastă mai sunt de amintit forturile dela Otciacow și Kiburn (cunoscute din războaiele ruso-turce), care închid intrarea în Dnepr-Bug-Siman. Pe Coasta caucaziană sunt de amintit porturile Nororosisk, Poti și Batum.

Frontiera de uscat a Rusiei cu Turcia este apărată de șiruri puternice de munți și de fortăreața Kars, pe care au luat-o Rușii dela Turci cu lupte grele în 1877-1878. Mai puțin apărată este frontiera ruso-persiană, care se întinde dela Ararat până la Marea Caspică.

Pentru apărarea acestei frontiere Rusia a ridicat în ultimii ani fortificațiuni în provinciile Persiei de Nord pe locul Urmia, provincii ocupate atunci de trupele rusești. Într'aceea situația acestor trupe, în cazul unei colaborări a Turciei cu Persia, poate deveni foarte grea. De aceea este de prevăzut că Rusia va păstra defensivă în partea aceasta a teatrului de război.

„Din poartă 'n poartă.”

— O scrisoare jalnică. —

Dăm mai la vale în întregime — numai chiar ortografia e schimbată — scrisoarea țaranului-soldat *Vasile Buda* din *Lipou* (com. Sătmăr) trimisă părintelui său sufletesc. Scrisoarea e de o gingășie rară, plină de credință, iubire și îngrijorare față de iubiții săi rămași acasă, cari neprimind ajutor dela stat, duc zile aproape negre. Notăm, că înainte de primirea acestei scrisori s'au făcut pașii necesari ca cei lipsiți să primească ajutor; rezultatul încă nu se știe.

Iată scrisoarea:

Iubite Părinte sufletesc.

Acum mă înaintez ca și o oaie pierdută de turma sa, fiind pierdut de trei luni de zile și în ziua de astăzi m'am aflat ca să-mi caut păstorul meu. O Doamne! Părinte, împrăștiate sunt oile pentru cari trebuie să răspunzi la judecată. Acum în 30 Oct. m'am întâlnit cu învățătorul nostru Octavian și 3 zile am fost laolaltă. Când ne-am întâlnit nici nu ne-am cunoscut unu pe celalalt până ce am început vorbele laolaltă; și ne-am aflat, că el este Octavian Pop și eu Vasile Buda. — așa ni s'a mutat portu și lafa. Și mă rog Părinte, că rugăciunile, cari le verși pentru noi în stânta biserică să fie primite înaintea lui Dumnezeu. Că Doamne în mare jug suntem astăzi, dar gândim, că după rugăciunile, cari se verșă în biserică pentru noi, bunul Dumnezeu și Maica Precurată și sfânta Cruce va pune milă și ne va scoate din jugul acesta. O Părinte cum ne luptăm din tărie pentru țara noastră iubită și acasă am lăsat patru copii orfani și muiere, cari umblă dintr'o poartă într'alta. Precum am cetit o carte de acasă a mea familie încă până în ziua de astăzi n'a căpătat ajutorință dela alom (stat. — N. Cor.), care a fost făgăduită pentru noi. Că domnul notar tot împinge de pe o vinere pe alta și bieltii de ei tare cu greu pot aștepta. Dar te rog Părinte sufletesc ca să ustenești cu pruncii mei până la casa satului să vorbești pentru mine cu notaru, că ce lucru este, că celelalte muiere toate au căpătat ajutorință câte de 2 ori, iar a mea muiere n'a căpătat niciodată. Și apoi să facă Domnul bine și să-mi scrie mie o carte. Că domnul nostru maior zice așa către noi, că, care muere n'a căpătat până amu (acum) ajutorință, dar numai Notaru îl de vină. Și mai încolo neavând ce să mai scriu, decât potesc tot bine să sănătate la Domnu și la Doamna și la Domnișoara. Și sărut eu mânilă, Vasile Buda. Cristos în mijlocul nostru.

Războiul.

Guvernul Statelor-Unite mulțumit de explicațiile Turciei.

Roma. — Se telegrafiază din Washington, că cu privire la incidentul dela Smirna Turcia a dat explicațiuni socotite ca îndeplătoare. (A. T. I.)

Apărarea Canalului de Suez va fi grea.

Constantinopol. — Ziarul „Tanin” pretinde că Englezii vor putea cu greu apăra Canalul de Suez. Englezii iau măsuri grabnice de apărare; au sosit din Anglia turele de oțel și mențin în Canal mai multe vapoare vechi de război, ridicând și întărituri în fața Canalului cu vagoane de cale ferată și saci de nisip, sârme cu ghimp, etc.

Efectivul trupelor engleze în Egipt e de 50,000, dintre care 10,000 sunt la Cairo, restul e lângă Canal (A. R.)

Revolta Indienilor e în perspectivă.

Berlin. — După știrile din San-Francisco ale foilor din Kopenhaga, comitetul revoluționar indian de acolo face mari străduințe, ca să producă o răscoală în India. Imprăstie în mii de exemplare un apel, care conține enumerarea ororilor comise de Englezi în India.

Declarațiile unui diplomat turc asupra pregătirilor Englezilor împotriva Turcilor.

Roma. — Ziarul „Resto del Carlino” publică un interview ce l'a avut cu un diplomat turc din Roma asupra pregătirilor englezilor în contra turcilor.

— Englezii împărțind arme și bani, — a zis diplomatul turc — ar fi reușit să creeze desbînări și sciziuni în sânul Senușilor. Dată fiind ura Senușilor contra Italiei, s'ar putea prea bine ca aceste arme menite să susție lupta împotriva Englezilor să fie întrebuințate în contra Italieților. În acest caz Turcia nu Anglia va fi învinuită de duplicitate, pe când e lucru știut că Turcia nu are nici o autoritate asupra Senușilor. E bine ca Italia să fie lămurită asupra acestei stări de lucruri.

— Noi, Turcii, ținem să afirmăm cu mare energie și hotărîre că nici un pericol din partea noastră nu amenință pe Italia, că Turcia e în-suflețită de cele mai bune și leale sentimente față de Italia.

Aceste lucruri de altfel le sunt cunoscute cărmuitorilor politice italiene, cari sunt în cele mai bune raporturi cu noi. Dovadă este că în Serbia protecțiunea supușilor turci a fost încredințată Italiei.

Sforțări pentru pace.

Roma. — O persoană bine informată sosită din Elveția comunică știrea că a treia încercare pusă la cale dela izbucnirea războiului pentru a stabili o înțelegere între Statele beligerante, este de astă dată condusă cu multă energie.

Contrar încercărilor precedente, cea prezentă este de pe acum încoronată de succes, de oarece sforțările amicilor păcei din Elveția și America de Nord au reușit a creia cu adevărat în opiniunea publică un curent puternic favorabil păcei.

Sprijiniți pe acest curent, atât președintele Confederațiunei elvețiene cât și președintele Wilson, mai ales acesta din urmă, din îndemnul lui Carnegie, se aratăra dispuși a patrona acțiunea amicilor păcei nu numai teoretic, dar și practic.

S'ar fi și observat simptome de activitate în această direcțiune.

Torpilor german avariat.

Copenhaga. — Vaporul danez „Anglodane” a isbit în apele dela Falsterbo un torpilor german, care a fost grav avariat și a avut un om ucis, 2 grav răniți și mai mulți ușor răniți. (Corr. Bur.).

Francezii chiamă sub drapel toate clasele.

Berlin. — „Berlingsket dende” află din Paris că ministrul de război a chemat sub drapel toate clasele de rezervă și teritoriale dela 1898 la 1910, care nu fuseseră chemate ori fuseseră concediate. (Cor. Bur.).

Nimic nou pe frontul franco-german.

Berlin. — Dela cartierul principal german se anunță: Pe câmpul de război dela apus nu e nimic nou. (Bir. de presă al guv. ungar.)

Garnizoana Przemyslului.

Budapesta. — Dela cartierul principal se anunță: Pe frontul din Galiția occidentală și cel din Polonia rusească a fost și ieri în general liniște. Dușmanul ce împresoară Przemyslul a încercat să se apropie de pozițiile noastre avansate în partea nordică a cetății, dar garnizoana luând contraofensiva i-a respins. În Carpați luptele sunt în curs. Gen. *Höfer*. (Bir. de presă al guv. ungar.)

O nouă înfrângere a Sârbilor.

Budapesta. — (Oficial). — Pe câmpul de războiu dela sud s'a încheiat victorios o altă etapă a operațiunilor noastre. Dușmanul, care în sfârșit a opus între Kolubara și Lji cu încreștă forța lui armată o rezistență îndârjită timp de mai multe zile, încercând în repetite rânduri să ia atacul, a fost înfrânt pe întreaga linia și s'a retras.

Sârbii au avut din nou pierderi simțitoare. Trupele noastre au găsit pe câmpul de luptă dela Konatice aproape 800 de cadavre neînsemnate. Numeroși prizonieri și cantitatea mare de muniție și arme ce am capturat i-a slăbit în măsură considerabilă pe Sârbi, făcând noi, dela începutul ofensivei din urmă până acum, mai mult de 19.000 prizonieri și capturând 47 mitraliere, 46 tunuri și alt numeros material de războiu. (Biroul de presă al guvernului ungar.)

Prada de războiu în Polonia sporește.

Berlin. — Dela cartierul principal german se comunică: În Prusia orientală și în Polonia de sud e relativ liniște. Prada de războiu ce am făcut-o în nordul Poloniei, spre sud dela Vistula exploatând succesele pe cari le-am anunțat ieri, a sporit. Numărul prizonierilor s'a urcat cam cu 9500, iar numărul tunurilor cu 18, afară de aceasta am mai capturat 26 de mitraliere și numeroase trăsuri cu muniție. (Biroul de presă al guvernului ungar.)

Asediarea Belfortului.

Zürich. — „Tagesanzeiger” e informat că cercul armatelor ce asediază Belfortul se strânge tot mai mult și la sud de cetate, Germanii se găsesc în fața forturilor.

Ce plănuiesc Englezii.

Stokholm. — După știrile ziarelor, vasele engleze au bombardat Zeebrügge, bănuindu-se că acest port poate servi ca bază de operațiune pentru submarinele germane. În Berlin se știe că în legătură cu acest atac Englezii au încercat să debarce trupe la Ostende ceea ce însă nu le-a reușit.

Copenhaga. — În Londra e mare neliniște din cauza mișcărilor neînțelese ale flotei engleze. Se afirmă că flota engleză a fost trimisă la insulele Orkney ce se găsesc de partea nordică a Scoției. Se crede că cuirasatele engleze vor apăra transporturi de trupe rusești cari vor fi duse pe câmpul de războiu din nordul Franței. Ziarele engleze sunt informate că aliații vor încerca să atace Schleswig Holsteinul.

Infrângerea Rușilor în Carpați.

Budapesta. — În Carpați situația militară nu s'a schimbat. Rușii n'au făcut până acum noui încercări de a invada. În comitatul Zemplén urmărirea dușmanului înfrânt, pe valea râului Laborcz continuă. Numărul prizonierilor sporește. Din Homona Rușii au fost respinși cu mari pierderi. Ieri am prins în apropiere de Papháza alți 600 de Ruși din regimentele din Siberia. Localitatea Sinna e iarăși în posesiunea noastră.

Trupele turcești din nou victorioase.

Viena. — Ziarul „Tasviriefihar” din Constantinopol află din Muș (?) că trupele turcești au respins în mod energic atacurile Rușilor lângă Kutek și apoi au gonit pe inamic câștigând astfel o nouă victorie. Când Rușii au vrut să se oprească, cavaleria kurzilor i-au atacat și alungat spre fluviul Murad, cucerind câteva tunuri și o mitralieră. Rușii au încercat pierderi mari. (A. R.)

Anglia a violat neutralitatea Danemărcii și a Suediei.

Berlin. — Ziarul „Helsingborger Dagblad” află din sursă pozitivă, că în golful Finic se găsesc actualmente 5 submarine engleze, dintre cari unele se aflau acum câțva timp la Helsingfors cu care ocazie ofițerii englezi s'au arătat chiar pe stradele orașului. Flota rusă, care se retrăsese peste iarnă din Helsingfors la Kronstadt, s'a reîntors, dar la reîntrirea ei în port un mare crucișător rus s'a împotmolit și până acum nu a putut fi mișcat din loc. În urma acestui fapt intrarea în port a fost cu desăvârșire interzisă. Faptul acesta constituie o încălcare a neutralității Danamărcii și Suediei.

Diferite.

— „Gazetta di Venezia” întărește știrea că Vaticanul pregătește o acțiune diplomatică cu scopul de a fi primit în viitorul congres al păcii. Papa — adaugă ziarul — nu are decât un singur scop: binele bisericii și al omenirii suferinde. El va urmări idealurile sale cu toate greutatele ce se vor ivi în cale.

— De teama unui atac din partea torpilarelor turcești de a intra pe Dunăre, comisiunea europeană a poruncit stingerea farului de sud dela gura Dunărei și cel fix verde din dreapta canalului, care ambele formează liniamentul la intrarea în Dunăre, rămânând aprins numai farul roșu dela nord.

— **Consiliul de miniștri italian a acordat marinei un nou credit de două sute milioane pentru cheltuieli extraordinare.**

— Intre Essad-pașa și insurgenți au loc tratative. Insurgenții cer rechemarea șefului poliției din Tirana și liberarea celor arestați. Sunt nădejdi, că conflictul se va aplană pe cale pacifică.

— Din Viena se desminte știrea din isvor sârbesc despre înfrângerea armatei noastre sub Valjevo, unde pretind Sârbii a fi făcut 10.000 prizonieri, evaluând pierderile noastre la 25.000. Că bine le știu croi.

— „Frankfurter Zeitung” anunță, că comandamentul german a interzis deputaților belgieni de pe teritoriul ocupat participarea la ședințele parlamentului belgian, convocat la Havre.

— E vorba că ministrul nostru de finanțe să pună în circulație pentru ușorarea schimbării, monete convenționale de 50 fil. în nichel.

— „Agenția Havas” anunță, că tribunalul militar din Paris a judecat 52 medici și îngrijitori de bolnavi germani, la câte un an temniță. Tot așa și pe doi ofițeri germani. Motivul: furtul. Ziarele germane protestează energic contra presupunerii, că medici și ofițeri germani ar fi în stare să fure.

— La Peking se întrunește o comisie mixtă pentru a împăca conflictele ivite între China și Japonia.

— Consiliul federal german a hotărât a se îngriji de toate mamele germane a căror bărbați sunt în lupte, dându-le plată pe timpul lehusiei și lăptatului și grijind peste tot ca viitoarea generație să fie sănătoasă și viguroasă.

— Acum când chiamă la război sfânt Sultantul întreaga lume mohamedană este de interes a se ști, că numărul credincioșilor lui Mohamed se urcă la 300 milioane. În Balcani sunt 3.7 milioane, cu Turcia cu tot. În Asia turcească sunt 24 mil., în Rusia europeană sunt 24 milioane, în Rusia asiatică 10 milioane. În Indiile engleze sunt 70 milioane, în China 30 milioane. În Persia, Afganistan și părțile independente ale Arabiei 20 milioane. În Africa vre-o 70 milioane etc.

— Dumineca trecută s'a oficiat la Vârșet un mare parastas întru pomenirea apostolului bănațean **Tincu Velea**. A celebrat cu evlavie, rostind și un pătrunzător discurs părintele protopop **Traian Oprea**, asistat de preotul locului **Nicolae Baias** și de preotul din Seleuș **Ștefan Popa**, un nepot al marelui dascăl T. Velea. În veci pomenirea lui!

— Consiliul municipal din Praga a decis să serbeze în mod demn aniversarea a 70 de ani de domnie a împăratului Francisc Iosif și să subscrie 4 milioane la împrumutul de războiu.

— Parlamentul otoman va fi redeschis în a treia săptămână a lui Decembrie. (A. R.)

— Germanii din Argentina au dăruit pentru scopurile războiului suma de 750 de mii de mărci.

— **Ambasada austro-ungară din Roma desminte știrea publicată de mai multe ziare italiene, că comandantul cetății Przemysl ar fi propus capitularea fortăreței.** (A. T. I.)

INFORMAȚIUNI.

Joi, 3 Decembrie 1914.

Exame de cvalificațiune învățătorească. În 15/28 Decembrie se vor ținea la institutul pedagogic din Arad examenele corigente de cvalificațiune învățătorească. Candidații au să se anunțe la direcțiunea seminarială până la 7/20 Decembrie.

Din corpurile legiuitoare române. În ședințele de Luni ale camerei și senatului a fost ales președinte al camerei d. **M. Ferekide**, iar președinte al senatului d. **B. Missir**.

Femeile pe câmpul de luptă. Infierbântate de focul războiului și dornice, poate, de gloria câștigată pe câmpul de luptă, Unguroicele din Hajdunánás au adresat, prin un ziar din Dobritin, o scrisoare deschisă ministrului de honvezi Hazal Samu, rugându-l ca să poată fi asentate și femeile cari au etatea de 19—36 ani. Mai spun apoi în acea scrisoare, că ungueroaicele din Hajdunánás sunt gata de plecare în orice moment — dar, bine înțeles, nu cu ranița și „manlicher”-ul în spate, căci nu în foc vor ele să meargă ci lângă foc. Lângă focul bucătăriilor de campanie, unde — spun ele — „ar putea fierbe menajul soldaților, iar bărbații să meargă numai în foc”.

Prețuri maxime. Monitorul oficial al guvernului ungar publică ordinațiunea care stabilește prețul cerealelor și al făinei și anume: pentru grâu și secară prețul mediu care l'au avut în a doua jumătate a lunii Octomvrie, iar pentru orz și cucuruz (porumb) prețul mediu din a doua jumătate a lunii Noemvrie. Prețurile făinei de grâu întrebuintată pentru fiert pot fi cu 57.5% mai urcate, pentru făina de pâne cu 17.4%, pentru făina de grâu măcinată fin cu 22%, pentru făina de secară cu 35.3%, pentru făina de orz cu 57.8%, iar pentru făina de porumb cu 45% mai urcate decât prețul maximal local al materiei brute. Ordinațiunea intră în vigoare în 10 Decembrie. Acei cari vor călca dispozițiile acestei ordinațiuni vor fi pedepsiți cu 15 zile închisoare și 200 coroane pedeapsă în bani.

Ultima oră.**TRUPELE NOASTRE AU OCUPAT BELGRADUL!**

Budapesta. — Se comunică dela cartierul general dela sud: **Trupele noastre au intrat în Belgrad. Capitala Serbiei se află în mâinile noastre.**

Budapesta. — Ieri după amiază avangardele noastre au intrat în Belgrad; celelalte trupe ale noastre au intrat seara în capitala Serbiei. **Inainte de intrarea noastră în Belgrad au avut loc lupte crâncene.**

LUPTE CRÂNCENE LÂNGĂ SOMME.

Viena. — Germanii au concentrat numeroase trupe la Utrecht. Lângă Somme e în curgere o luptă crâncenă. („Reichspost”.)

RUȘII PRETUTINDENI IMPRESURATI IN CARPATI.

Budapesta. — Trupele noastre au impresurat forțele principale rusești intrate în Zemplén. Numeroși prizonieri ruși sunt în mâinile noastre. („B. H.”)

Ung. — La Mezölaborcz Rușii sunt impresurați.

Sina. — Populația a primit cu mare bucurie trupele noastre. Rușii fug spre mieznoapte, dar le e închisă calea. (Cu permisiunea subcomisiei de presă.)

SUCCESE TURCEȘTI IN CAUCAZ.

Constantinopol. — Dela cartierul principal otoman se anunță: La hotarele Asserbeldsanului e în curgere o luptă violentă. La Trapezunt a sosit primul transport de prizonieri ruși. În Tesran, Senușii i-au lărgit pe Francezi.

ALȚI 3000 DE PRIZONIERI RUȘI.

Sátorajja-Ujhely. — Rușii au pătruns în Ungaria cu trupe de infanterie, artilerie și cazaci. Frontul luptei a fost dela Homona spre nordost, lung de 20 klm., până la Sinna, între Mezölaborcz și Sziropa. Atacul decisiv am început să-l dăm în 27. La Sinna a fost lupta mai vehementă. Aci am făcut prizonieri 3000 de Ruși, pierzând Rușii alară de aceștia numeroși răniți și morți. Forțele noastre cari i-a înfrânt trupele rusești la Ulok, l'a atacat pe dușman în coaste.

POȘTA ADMINISTRATIEI.

George Tipoș, Otlaca. Am primit 4.80 cor. abonament până la finea anului curent.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**